

Kpl 16,

Suomen turvallisuuspolitiikka

S.134-141

Suomen turvallisuuspolitiikka

Suomen turvallisuuspolitiikan osa-alueet:

- Ulkopolitiikka
- Maanpuolustus

Suomen turvallisuuspolitiikan tavoitteet:

- Suomen itsenäisyyden säilyttäminen
- Suomalaisen yhteiskunnan demokraattisten perusarvojen säilyttäminen
- Kansalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen

Suomen turvallisuuspolitiikka

Suomen turvallisuuspolitiikan keskeiset periaatteet:

1. Hyvät suhteet naapurimaihin
2. Sitoutuminen Euroopan unionin yhteiseen turvallisuuspolitiikkaan
3. Kuuluminen sotilasliitto Natoon

Suomen turvallisuuspolitiikan toimijat:

Presidentti

- Suomen perustuslain mukaan presidentti johtaa ulkopolitiikkaa yhdessä valtioneuvoston kanssa.
- Presidentti
 - päättää sodasta ja rauhasta eduskunnan suostumuksella
 - voi antaa asetuksia kansainvälisten velvoitteiden voimaantumisesta
 - huolehtii Suomen kahdenvälisistä suhteista muihin valtioihin (esim. USA ja Venäjä)
- Presidentti päättää Suomen ulkopolitiikan toimintalinjasta kaikissa merkittävissä kysymyksissä yhteistoiminnassa TP-UTVA:n (tasavallan presidentti ja ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta, jonka puheenjohtajana pääministeri) kanssa. Päätettäviä asioita ovat esimerkiksi
 - valtioiden tunnustaminen
 - diplomaattisuhteiden solmiminen tai katkaiseminen
 - Suomen edustustojen toiminta ulkomailla
 - kansainvälisiin järjestöihin liittyminen tai niistä eroaminen
 - valtuuskunnat kansainvälisiin neuvotteluihin.
- Lisäksi presidentti nimittää suurlähettiläät ja ottaa vastaan ulkomaisten diplomaattien valtuuskirjeet Suomessa.

Suomen turvallisuuspolitiikan toimijat:

Hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta (TP-UTVA)

- TP-UTVA:n puheenjohtajana toimii pääministeri. Muita jäseniä ovat ulkoministeri, puolustusministeri ja enintään neljä muuta ministeriä.
- Presidentti osallistuu kokouksiin ja johtaa puhetta asioissa, joissa linjataan Suomen ulkopolitiikan toimintaohjeita.
- TP-UTVA valmistelee presidentin päätettäväksi ulko- ja turvallisuuspoliittiset asiat, joista presidentti tekee päätöksen yhteistoiminnassa TP-UTVA:n kanssa.

Suomen turvallisuuspolitiikan toimijat:

Valtioneuvosto

- Valtioneuvosto vastaa EU:ssa tehtävien päätösten valmistelusta ja päättää Suomen toimenpiteistä. Eduskunta osallistuu toimintaan sen mukaan, miten perustuslaissa säädetään.
- Pääministeri edustaa Suomea EU:n huippukokouksissa.
- Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko on tärkein Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ohjaava asiakirja.

Suomen turvallisuuspolitiikan toimijat:

Eduskunta

- Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta valmistelee merkittävät valtiosopimukset ja esim. suomalaisiin rauhanturvajoukkoihin liittyvät asiat.
- Eduskunta hyväksyy kansainväliset velvoitteet ja päättää niiden voimaansaattamisesta, jos niihin liittyy lainsäädäntöä tai ne ovat merkitykseltään huomattavia tai vaativat perustuslain mukaan eduskunnan hyväksymisen.
- Eduskunta myös antaa presidentille suostumuksensa sotaan ja rauhaa koskeville päätöksille.

Suomen turvallisuuspolitiikan toimijat:

Ulkoministeriö

- Ulkoministeriötä johtaa ulkoministeri. Sen vastuulla on johtaa käytännön ulkopoliittikkaa ja toteuttaa hallituksen määrittämää ulkopoliittista linjaa.
- Ulkoministeriö kuuluu ulkoasiainhallintoon, johon kuuluu kotimaan ulkoministeriön virkamiesten lisäksi Suomen edustustot ulkomailla.
- Ulkomailla toimivat
 - suurlähetystöjä johtavat suurlähettiläät, jotka hoitavat diplomaattisia suhteita ja edistävät kaupankäyntiä
 - Konsulaatit, jotka huolehtivat käytännön asioista, kuten viisumianomuksista
 - kansainvälisten järjestöjen pysyvät edustustot, kuten YK-edustusto.

Suomen turvallisuuspolitiikan toimijat:

Puolustusministeriö ja sisäministeriö

- Puolustusministeriötä johtaa puolustusministeri. Se vastaa maanpuolustuksen toteuttamisesta yhteistyössä puolustusvoimien kanssa.
- Sisäministeriö vastaa esimerkiksi poliisin toiminnasta, ja sen rooli turvallisuusasioissa on kasvanut viime vuosina.
- Vastuuta ovat lisänneet esim. kansainvälinen rikollisuus ja terrorismi sekä pandemian aikaiset liikkumis- ja maahantulorajoitukset.

Varusmies- ja siviilipalvelus

- Suomessa on yleinen asevelvollisuus ja se koskee 18-60-vuotiaita miehiä, joiden on suoritettava joko varusmies- tai siviilipalvelu.
- Kaikki suomalaiset ovat maanpuolustusvelvollisia ja kriisitilanteissa kansalaiset ovat työvelvollisia.

Pohdi varusmies- ja siviilipalvelusta

Mitä syitä

- a) varusmiespalveluksen valinnalle voi olla?
- b) siviilipalveluksen valinnalle voi olla?
- c) entä totaalikieltäytymiselle?

Minkä taidon tai ominaisuuden ajattelet olevan hyödyllinen

- a) varusmiespalveluksessa
- b) siviilipalveluksessa?

Varusmies- ja siviilipalvelus

Katso video (Otava, kpl 16, Taitotehtävä) varusmies- ja siviilipalveluksesta ja vastaa kysymyksiin.

a) Mitä perusteluja nuoret esittävät valinnoilleen videolla? Arvioi perusteluja ja esitä oma näkemyksesi.

b) Mitä yhteistä armeijassa ja siviilipalveluksessa selviämisen vinkeissä oli? Mitä eroja?

c) Selvitä, mitä seuraavat käsitteet tarkoittavat.

- alokasaika
- palvelus erityistehtävässä
- aliupseerikoulu
- reservinupseerikoulu
- koulutusjakso
- työpalvelujakso

Tehtäviä

Lue kpl 16, Suomen turvallisuuspolitiikka,
s.134-141

Tee tehtävät 3-5, s.141

Syventävä tehtävä: Etsi tietoa järjestöistä

Etsi netistä vastaukset kysymyksiin. Käytä lähteinä Reserviläisliiton, Kadettikunnan ja Aseistakieltäytyjäliiton sivuja sekä Varusmiesliiton ylläpitämää sivariin.fi-sivustoa.

1. Mikä Reserviläisliiton tavoitteena on? Entä Aseistakieltäytyjäliiton?
2. Millaisia arvoja liitot edustavat? Kuvaa liittojen arvomaailmoja omin sanoin.
3. Tutki Kadettikunnan sivuilla olevaa kadettilupausta.
 - a) Kuinka lupauksessa näkyy Suomen historia?
 - b) Mitä lupauksen osia voisi nykypäivän näkökulmasta arvioida kriittisesti?

Syventävä tehtävä: Etsi tietoa järjestöistä

Ota selvää, mitä seuraavat käsitteet tarkoittavat.

- a) maanpuolustusvelvollisuus / asevelvollisuus
- b) kertausharjoitus
- c) reserviläinen
- d) kadetti
- e) maanpuolustuskorkeakoulu
- f) totaalikieltäytyjä
- g) reservinkieltäytyjä
- h) palveluksesta vapauttaminen

5. Valitse tehtävän sivustoilta löytyvä ajatus tai arvo, josta

- a) olet samaa mieltä. Perustele.
- b) olet eri mieltä. Perustele.